

ANDRZEJ GRZEBIENIAK

Rodzaje reasekuracji stosowane przez zakłady ubezpieczeń w przypadku ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami

Artykuł przedstawia wyniki badań własnych autora na temat stosowanych przez zakłady ubezpieczeń w latach 2004-2008 rodzajów reasekuracji w grupie 8 Działu II ubezpieczeń. Z przeprowadzonych badań wynika, że dominującym rodzajem reasekuracji stosowanym przez zakłady ubezpieczeń do roku 2006 była reasekuracja obowiązkowa proporcjonalna, natomiast od roku 2007 w większym zakresie była stosowana reasekuracja obowiązkowa nieproporcjonalna. Spośród rodzajów reasekuracji nieproporcjonalnej kilkakrotnie częściej jest stosowana reasekuracja nadwyżki szkód liczonej na ryzyko. Nie jest stosowana reasekuracja nieproporcjonalna nadwyżki szkodowości. Od roku 2004 stale zmniejsza się udział reasekuratorów zarówno w składce przypisanej brutto, jak i w odszkodowaniach i świadczeniach. Zmniejszają się także prowizje reasekuracyjne otrzymywane przez zakłady ubezpieczeń oraz ich udziały w zyskach reasekuratorów.

Wprowadzenie

Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami obejmują szkody rzeczowe wywołane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcie ziemi lub tąpnięcia¹. Ubezpieczenia ogniowe należą do jednych z najstarszych (oprócz ubezpieczeń morskich) i najpopularniejszych produktów ubezpieczeniowych wśród ubezpieczeń majątkowych. Zwykle są oferowane jako samodzielne ubezpieczenie mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, występują też również jako jeden z elementów pakietu ubezpieczeń obejmującego ubezpieczenie kradzieżowe oraz ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, lub jako ubezpieczenie na zasadzie *all risks* (wszystkich rodzajów ryzyka), tzn. ochroną ubezpieczeniową objęte są szkody będące skutkiem wszystkich zdarzeń losowych poza enumeratywnie wyłączoneymi. Ubezpieczenie od ognia

1. Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1151, załącznik do ustawy).

i innych zdarzeń losowych obejmuje określone w umowie – stanowiące własność ubezpieczającego bądź będące w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego – budynki i budowle, mienie ruchome, nakłady adaptacyjne². Mienie ruchome stanowią urządzenia techniczne, maszyny, narzędzia, wyposażenie pomieszczeń, środki transportowe, maszyny i urządzenia przenośne, środki obrotowe, wartości pieniężne. W ramach rozszerzenia odpowiedzialności zakłady ubezpieczeń ochroną ubezpieczeniową obejmują także przedmioty wartościowe, przedmioty osobiste należące do pracowników ubezpieczonego, dokumentację zakładową, tablice reklamowe i przedmioty zamocowane na zewnątrz budynku. Nakłady adaptacyjne z kolei związane są z kosztami adaptacyjnych robót budowlanych i wykończenia wnętrz poniesionych przez ubezpieczającego na dostosowanie wynajmowanych przez niego pomieszczeń lub budynków na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej. Tradycyjny podstawowy zakres ubezpieczenia, tzw. FLEXA (akronim angielskich określeń ryzyka: *F-fire, L-lightning, EX-explosion, A-aircraft crash landing*) obejmuje szkody w ubezpieczonym mieniu w wyniku ognia, uderzenia pioruna, eksplozji, upadku statku powietrznego. Z kolei przez inne żywioły rozumie się zwykle huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, lawinę, trzęsienie ziemi. Natomiast obsunięcie ziemi to ruch podłoża na stokach spowodowany przyczynami naturalnymi bez związku z jakąkolwiek działalnością człowieka, a tąpnięcie to obniżenie się terenu z powodu zawalenia podziemnych pustych przestrzeni w gruncie, które powstały na skutek przyczyn naturalnych, bez związku z jakąkolwiek działalnością człowieka.

Celem artykułu jest analiza zmian w stosowaniu różnego rodzaju reasekuracji w grupie ósmej Działu II ubezpieczeń przez zakłady ubezpieczeń działające na rynku polskim w latach 2004-2008. Badania empiryczne prowadzone są przez autora artykułu w ramach realizowanego autorskiego projektu badawczego pt. „Zarządzanie reasekuracją w zakładach ubezpieczeń w warunkach transformacji społeczno-gospodarczej na przykładzie Polski w latach 2004-2008” i obejmują działalność wszystkich zakładów ubezpieczeń działających na rynku polskim w tym okresie, jednakże jak do tej chwili uzyskano dane tylko tych zakładów ubezpieczeń, które razem mają ponad 50 proc. udziału w rynku ubezpieczeń Działu II jako całości (a nie w grupie ósmej tego Działu).

Reasekuracja jako istotne narzędzie w procesie zarządzania ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń

Ubezpieczenie polega na zorganizowaniu wspólnoty ryzyka według określonych zasad społecznych i ekonomicznych³. Tę wspólnotę organizuje m.in. zakład ubezpieczeń, który w ramach swojej podstawowej działalności przejmuje ryzyko ubezpieczeniowe od ubezpieczającego. Podobnie jak ubezpieczający, tak i zakład ubezpieczeń może podjąć decyzję o transferze pewnej części tego ryzyka. Jedną z metod stosowanych w transferze ryzyka

2. *Ubezpieczenia*, red. W. Sułkowska, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2007

3. Szumlicz T., *Ubezpieczenie społeczne. Teoria dla praktyki*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2005

przez zakłady ubezpieczeń jest reasekuracja, która jest definiowana jako „transfer części ryzyka ubezpieczeniowego, które ubezpieczyciel przejął od ubezpieczających się, do reasekuratora, który nie jest związany żadnymi kontraktami z ubezpieczającymi”⁴. Reasekuracja umożliwia uzyskanie przez ubezpieczyciela ochrony w przypadku, gdy część ryzyka przekracza jego możliwości finansowe, albo gdy zakłócona może być równowaga jego portfela ubezpieczeniowego. Dzięki reasekuracji ubezpieczyciel zachowuje elastyczność w swojej polityce akceptacyjnej (tzn. jest w stanie akceptować wiele dodatkowych, różnych ryzyk), a to z kolei umożliwia mu oferowanie swoim klientom jakościowo lepszych usług. Stosowanie reasekuracji wpływa też korzystnie na najważniejsze dla zakładu ubezpieczeń wielkości finansowe. Po pierwsze, już z samego sposobu obliczania marginesu wypłacalności wynika, że reasekuracja wpływa na obniżenie jego wysokości, a to oznacza, że wzrastają wartości takich wskaźników jak na przykład: wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi, wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi, co jest korzystną zmianą dla ich oceny. Po drugie, zastosowanie reasekuracji wpływa na wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ubezpieczyciela i obniża ich niezbędną wysokość na jego udziale własnym. W analizie działalności reasekuracyjnej trzeba brać również pod uwagę relacje przychodów z reasekuracji oraz jej kosztów. Wartość udziału reasekuratorów w wypłaconych odszkodowaniach i świadczeniach wpływa na zmniejszenie kosztów ubezpieczyciela (cedenta). Do korzyści ekonomicznych ubezpieczyciela (cedenta) z tytułu reasekuracji biernej zaliczają się prowizje reasekuracyjne otrzymane od reasekuratorów, udziały w zyskach reasekuratorów, udziały reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych oraz w zmianie stanu tych rezerw. Do kosztów ubezpieczyciela (cedenta) z tytułu reasekuracji biernej zalicza się przede wszystkim składka zapłacona reasekuratorom. Dane te pozwalają obliczyć dwa ważne wskaźniki – wynik na reasekuracji biernej i rentowność reasekuracji biernej. W przypadku wieloletnich umów między danym zakładem ubezpieczeń a reasekuratorem korzystne jest, aby wartość wyniku na reasekuracji biernej była bliska 100 proc., a wartość rentowności reasekuracji biernej była bliska 0 proc.

W literaturze przedmiotu do najważniejszych funkcji reasekuracji zalicza się⁵:

1. funkcję stabilizatora wyników finansowych ubezpieczyciela,
 2. funkcję zwiększania możliwości akceptacyjnych ubezpieczyciela,
 3. funkcję wzmacniania podstaw finansowych ubezpieczyciela.
- Z. Dudkowiak wymienia także kilka dodatkowych funkcji i zadań reasekuracji:
- rolę reasekuracji jako czynnika umożliwiającego objęcie ochroną ubezpieczeniową ryzyk o charakterze katastrofalnym,
 - rolę reasekuracji jako czynnika umożliwiającego uzyskanie pomocy fachowej (świadczonej przez reasekuratora swoim ubezpieczycielom-cedentom),
 - funkcję stymulatora rozwoju ubezpieczeń,
 - rolę reasekuracji jako czynnika ułatwiającego organizację nowych rodzajów lub wariantów ubezpieczeń,

4. *Ubezpieczenia. Rynek i ryzyko*, red. W. Ronka-Chmielowiec, PWE, Warszawa 2002

5. Dudkowiak Z., *Reasekuracja, jej formy i funkcje*, w: *Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej*, red. A. Wąsiewicz, OW Branta, Bydgoszcz 1994, s. 217

- rolę reasekuracji zagranicznej jako czynnika istotnie wpływającego na kształtowanie się bilansu płatniczego z zagranicą,
- funkcję stymulatora handlu morskiego i zagranicznego.
Argumentami przemawiającymi za nabyciem reasekuracji są m.in.⁶:
 - ryzyko i szkody dzielone są jednocześnie przez ubezpieczyciela i reasekuratora,
 - wyniki finansowe ubezpieczyciela nie podlegają wahaniom wynikającym z ryzyka fluktuacji lub ryzyka zmian czy ryzyka błędu,
 - zwiększa się pojemność zakładu ubezpieczeń, co z kolei umożliwia zakładowi ubezpieczeń akceptację ryzyk, których bez dodatkowego pokrycia nie byłby w stanie zaakceptować,
 - w większości przypadków nabycie reasekuracji jest tańsze i szybsze niż pozyskanie dodatkowych kapitałów,
 - poprawia się portfel ubezpieczyciela poprzez udzielanie pokrycia na ryzyka z dużymi sumami ubezpieczenia,
 - dzięki reasekuracji nawet małe zakłady ubezpieczeń są w stanie skutecznie rywalizować z finansowo mocnym konkurentem.

Biorąc pod uwagę sposób rozliczeń, reasekurację dzieli się na proporcjonalną i nieproporcjonalną⁷. Reasekuracja proporcjonalna jest najczęściej stosowana i zalecana dla takich rodzajów ubezpieczeń, dla których wielkość ryzyka jest z góry znana. Natomiast reasekuracja nieproporcjonalna jest najwłaściwsza dla tych ubezpieczeń, przy których nie da się przewidzieć limitu możliwej odpowiedzialności⁸. Przedmiotem reasekuracji proporcjonalnej jest wielkość sum ubezpieczenia, natomiast nieproporcjonalnej szkoda lub szkodowość, gdzie bardzo ważną kwestią jest ustalenie, jak zakład ubezpieczeń i reasekurator będą uczestniczyli w wypłaconych odszkodowaniach⁹. Wyróżnia się także – z punktu widzenia typu umowy – reasekurację fakultatywną i obligatoryjną.

Reasekuracja w ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami

Podstawowe dane charakteryzujące procesy reasekuracyjne w zakładach ubezpieczeń w grupie 8 Działu II ubezpieczeń w latach 2004-2008 zostały zawarte w Tabelach 1, 2 i 3. Tabela 1 zawiera składki, odszkodowania i świadczenia oraz prowizje reasekuracyjne w grupie 8 Działu II ubezpieczeń. Wskazują one, że składki przypisane brutto rosły rocznie w latach 2004-2008 w granicach 1,03-1,08 proc., natomiast udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto (reasekuracja bierna) miał tendencję malejącą (23,41 proc. w 2004 r. i 13,16 proc. w 2008 r.)

6. Kugacz J., *Czym jest reasekuracja dla towarzystw ubezpieczeniowych i ich klientów?*, „A&RE”, wrzesień 1997

7. Kowalewski E., *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, OW Branta, Bydgoszcz-Toruń 2006

8. Rajchel A., *Techniki reasekuracyjne – rodzaje umów i metody ich rozliczania*, „A&RE”, październik 1997

9. Ciuman K., *Reasekuracja jako czynnik rozwoju rynku ubezpieczeniowego w Polsce*, WAE w Krakowie, Kraków 2007, s.15.

Tabela 1. Składki, odszkodowania i świadczenia oraz prowizje reasekuracyjne w grupie 8 Działu II ubezpieczeń w latach 2004-2008, tj. ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, wywołane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008
	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w tys. zł)	(w tys. zł)
I. Składki przypisane brutto	1 684 766	1 744 254	1 744 351	1 732 197	1 886 211
1. Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	394 430	398 602	398 736	267 473	248 240
2. Procentowy udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	23,41	22,85	22,86	15,44	13,16
II. Odszkodowania i świadczenia brutto	584 704	652 006	651 710	833 237	905 554
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	433 975	521 863	521 364	705 787	714 398
2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	150 728	130 143	130 346	127 450	191 156
III. Udział procentowy reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach	25,78	19,96	20,00	15,30	21,11
IV. Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	75 903	75 223	75 240	57 167	45 644

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.knf.gov.pl/rynek_ubezpieczeń/dane_o_rynku, (31.07.2009)

Rosły też odszkodowania i świadczenia na udziale własnym zakładów ubezpieczeń, a to oznacza, że procentowy udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach miał tendencję malejącą (25,78 proc. w 2004 r. i 21,11 proc. w 2008 r.). Konsekwencją zmniejszania się udziałów reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach jest zmniejszanie się prowizji reasekuracyjnych dla zakładów ubezpieczeń i ich udziałów w zyskach reasekuratorów.

Tabela 2. Rodzaje reasekuracji stosowane w grupie 8 Działu II ubezpieczeń oraz składki przekazane reasekuratorom (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, wywołane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia)

Rodzaj reasekuracji	Składki przekazane reasekuratorom (w mln zł) w Grupie 8 Działu II ubezpieczeń w latach				
	2004	2005	2006	2007	2008
Fakultatywna proporcjonalna	30,9	27,67	15,89	13,32	12,42
Fakultatywna nieproporcjonalna nadwyżki szkód	25,6	21,99	11,73	7,12	6,75
Obligatoryjna proporcjonalna kwotowa		3,5	6,06	4,65	0,8
Obligatoryjna proporcjonalna ekscedentowa	33	24,1	24,09	0,02	0
Obligatoryjna nieproporcjonalna nadwyżki szkód liczonej na ryzyko	17,6	17,31	19,73	16,79	23,08
Obligatoryjna nieproporcjonalna nadwyżki szkód liczonej na zdarzenie	6,8	4,84	5,87	5,59	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiego projektu badawczego pt. „Zarządzanie reasekuracją w zakładach ubezpieczeń w warunkach transformacji społeczno-gospodarczej na przykładzie Polski w latach 2004-2008” (dane z zakładów ubezpieczeń mających razem ponad 50 proc. udział w rynku ubezpieczeń Działu II).

W Tabeli 2 zostały przedstawione wyniki badań własnych autora w ramach realizowanego projektu badawczego dotyczącego sposobów zarządzania reasekuracją w zakładach ubezpieczeń w latach 2004-2008. Zaprezentowane dane dotyczą zakładów ubezpieczeń, które razem mają nieco ponad 50 proc. udziału w rynku ubezpieczeń Działu II, czyli pozostałych ubezpieczeń osobowych oraz ubezpieczeń majątkowych. Z kolei w Tabeli 3 zostały ujęte dane w najbardziej typowym układzie rodzajowym reasekuracji, czyli w podziale na reasekurację proporcjonalną i nieproporcjonalną, oraz fakultatywną i obligatoryjną.

Tabela 3. Rodzaje reasekuracji i relacje między nimi oraz składki przekazane reasekuratorom w związku z reasekuracją ubezpieczeń grupy 8 Działu II (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, wywołane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia)

Wyszczególnienie	Grupa 8 Działu II ubezpieczeń w latach:				
	2004	2005	2006	2007	2008
Proporcjonalna (składka w mln zł)	63,9	55,27	46,04	17,99	13,22
Nieproporcjonalna (składka w mln zł)	50,00	44,14	37,33	29,5	33,73
Relacja procentowych wielkości składek reasekuracji proporcjonalnej do nieproporcjonalnej (razem 100 proc.)	<u>56,10</u> <u>43,90</u>	<u>55,60</u> <u>44,40</u>	<u>52,20</u> <u>47,80</u>	<u>37,90</u> <u>62,10</u>	<u>28,10</u> <u>71,90</u>
Fakultatywna (składka w mln zł)	56,5	49,66	27,62	20,44	19,17
Obligatoryjna (składka w mln zł)	57,4	49,75	55,75	27,05	27,78
Relacja procentowych wielkości składek reasekuracji fakultatywnej do obligatoryjnej (razem 100 proc.)	<u>56,10</u> <u>43,90</u>	<u>55,60</u> <u>44,40</u>	<u>52,20</u> <u>47,80</u>	<u>37,90</u> <u>62,10</u>	<u>28,10</u> <u>71,90</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie autorskiego projektu badawczego pt. „Zarządzanie reasekuracją w zakładach ubezpieczeń w warunkach transformacji społeczno-gospodarczej na przykładzie Polski w latach 2004-2008” (dane z zakładów ubezpieczeń mających razem ponad 50 proc. udział w rynku ubezpieczeń Działu II).

Wnioski z przeprowadzonych badań w zakresie stosowanych rodzajów reasekuracji w grupie 8 Działu II ubezpieczeń można ująć następująco:

1. Od roku 2004 maleje systematycznie udział reasekuracji proporcjonalnej na korzyść reasekuracji nieproporcjonalnej,
2. W latach 2004 i 2005 udział reasekuracji fakultatywnej i obligatoryjnej w rynku reasekuracji był mniej więcej taki sam, od roku 2006 znacznie większy udział miała reasekuracja obligatoryjna,
3. Reasekuracja obligatoryjna proporcjonalna ekscedentowa była stosowana do roku 2006 w zakresie znacznie większym niż reasekuracja obligatoryjna proporcjonalna kwotowa, jednakże od roku 2007 ich wspólny udział w rynku reasekuracji zaczął zdecydowanie maleć, a reasekuracja ekscedentowa przestała być stosowana,

4. Z reasekuracji obligatoryjnej nieproporcjonalnej była stosowana zarówno reasekuracja nadwyżki szkód liczonej na ryzyko, jak i liczonej na zdarzenie, przy czym reasekuracja nadwyżki szkód liczonej na ryzyko była stosowana częściej i jej zakres był większy ponad 2,5 razy w roku 2004 i prawie 6 razy w 2008 r.,
5. Z reasekuracji fakultatywnej nieproporcjonalnej stosowana była tylko reasekuracja nadwyżki szkód,
6. Nie była stosowana fakultatywna i obligatoryjna reasekuracja nieproporcjonalna nadwyżki szkodowości.

Zakończenie

W latach 2004-2006 w grupie 8 Działu II ubezpieczeń, tj. ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nie ujęte w grupach 3-7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia, dominującym stosowanym rodzajem reasekuracji była reasekuracja proporcjonalna, jednakże od roku 2007 znacznie większego znaczenia nabrała reasekuracja nieproporcjonalna. Wynika to z faktu, że zakłady ubezpieczeń posiadają coraz większe kapitały własne i dlatego zgłaszają stopniowo coraz mniejsze zapotrzebowanie na umowy kwotowe. Ponadto w szerokim zakresie są stosowane zaawansowane metody oceny ryzyka, co pozwala lepiej je szacować i m.in. w związku z tym zakłady ubezpieczeń z większą pewnością zachowują na własnym rachunku znaczną część ryzyka. Te właśnie czynniki głównie wpływają na stopniowy wzrost popytu na reasekurację nieproporcjonalną¹⁰. Przez cały badany okres w szerszym zakresie stosowana była reasekuracja obligatoryjna niż fakultatywna, przy czym w roku 2006 różnica ta była największa (odpowiednio 66,9 proc. i 33,1 proc.). Od roku 2008 nie jest stosowana reasekuracja obligatoryjna proporcjonalna ekscedentowa. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że reasekuracja proporcjonalna ekscedentowa staje się mniej atrakcyjna finansowo dla ubezpieczycieli (cedentów) w związku z istotnym ich dokapitalizowaniem i powstawaniem dużych grup ubezpieczeniowych. W praktyce występują też umowy reasekuracji nadwyżki szkód liczonej na ryzyko, oraz umowy reasekuracji nadwyżki szkód liczonej na zdarzenie, w szerszym jednak zakresie jest stosowana reasekuracja nadwyżki szkód liczonej na ryzyko (w 2004 r. jej zakres był ponaddwuipółkrotnie wyższy, a w roku 2008 r. ponadsześciokrotnie wyższy).

Dr ANDRZEJ GRZEBIENIAK jest pracownikiem naukowym Katedry Ubezpieczeń Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Recenzenci: prof. dr hab. Eugeniusz Stroiński, prof. dr hab. Kazimierz Ortyński.

10. Strona internetowa Polskiego Towarzystwa Reasekuracji: www.polishre.com (31.07.2009)

Wykaz źródeł:

- Ciuman K., *Reasekuracja jako czynnik rozwoju rynku ubezpieczeniowego w Polsce*, WAE w Krakowie, Kraków 2007
- Dutkowiak Z., *Reasekuracja, jej formy i funkcje*, w: „Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej”, red. A. Wąsiewicz, OW Branta, Bydgoszcz 1994
- Kowalewski E., *Prawo ubezpieczeń gospodarczych*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Toruń 2006
- Kugacz J., *Czym jest reasekuracja dla towarzystw ubezpieczeniowych i ich klientów?*, „A&RE”, wrzesień 1997
- Rajchel A., *Techniki reasekuracyjne – rodzaje umów i metody ich rozliczania*, „A&RE”, październik 1997
- Strona internetowa Polskiego Towarzystwa Reasekuracji: www.polishre.com (31.07.2009)
- Szumlicz T., *Ubezpieczenie społeczne. Teoria dla praktyki*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2005
- Ubezpieczenia*, red. W. Sułkowska, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2007
- Ubezpieczenia. Rynek i ryzyko*, red. W. Ronka-Chmielowiec, PWE, Warszawa 2002
- Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1151, załącznik do ustawy).

Types of reinsurance applied by insurance companies in case of insurance against fire and the elements – Summary

The paper presents the results of author research on types of reinsurance used by insurance companies in 2004 - 2008 in 8th group of II section of insurances. The result of research is that the prevailing type of reinsurance applied by insurance companies till 2006 was proportional compulsory reinsurance, while in 2007 non-proportional compulsory reinsurance has been used in wider range. Among types of non-proportional reinsurance many times more is used excess of loss reinsurance based on calculation of risk. Non-proportional excess of loss reinsurance is not applied. Since 2004 constantly decreases the share of reinsurers in gross premium written as well as in compensations and benefits. The reinsurance commissions received by insurance companies are also decreasing as well as their shares in reinsurers profits.